

Commissie Zorgvuldig Bestuur

CZB/V/KBO/2017/394

BETREFT: bijdrage voor het gebruik van een fiets of een fietshelm.

1. PROCEDURE

1.1 Ontvangst: 12 september 2017.

1.2 Vraagsteller

[X], coördinerend directeur.

1.3 CZB

Bij e-mail van 12 september 2017 zendt de vraagsteller zijn vraag aan het secretariaat van de Commissie.

Bij e-mail van 29 september 2017 wordt de vraagsteller door het secretariaat de ontvangst van de vraag bevestigd en het dossiernummer meegedeeld.

Bij e-mail van 5 oktober 2017 wordt de vraagsteller uitgenodigd voor de zitting van de Commissie van 9 november 2017. Bij e-mail van 20 oktober 2017 laat de vraagsteller weten niet aanwezig te zullen zijn op de zitting.

Tijdens de zitting van 9 november 2017 beslist de Commissie de behandeling van de vraag uit te stellen totdat zij de vraagsteller heeft kunnen horen.

Met een e-mail van 10 november 2017 wordt de vraagsteller uitgenodigd voor de zitting van 4 december 2017. Met een e-mail van 17 november 2017 laat de vraagsteller het secretariaat weten niet aanwezig te kunnen zijn op 4 december.

Met een e-mail van 5 december 2017 wordt de vraagsteller uitgenodigd voor de zitting van 15 januari 2018. Met een e-mail van 5 januari laat de vraagsteller weten aanwezig te zullen zijn op de zitting.

2. INHOUD van de VRAAG

De Commissie wordt verzocht een advies te formuleren over de volgende vraag: Mag een basisschool aan de ouders van leerlingen een gebruiksvergoeding/een huurprijs vragen voor het gebruik van een fiets of van een fietshelm die eigendom is van de school?

Omwille van de verkeersveiligheid wil de school de leerlingen verplichten tot het dragen van een fietshelm. Deze afspraak wil men opnemen in het schoolreglement. Toch zullen sommige ouders, omwille van verschillende redenen (waaronder waarschijnlijk ook financiële redenen), niet zelf een fietshelm voor hun kind voorzien. In deze gevallen zou de school een fietshelm voor deze kinderen aankopen en deze voor een schooljaar verhuren aan desbetreffende

ouders. De school zal hiervoor een beperkte bijdrage (5 euro) aanrekenen op de schoolrekening.

Dezelfde regeling zou men willen hanteren voor het gebruik van de schoolfietsen. De kinderen gaan regelmatig binnen de klasuren op uitstap met de fiets. Sommige kinderen brengen geen fiets mee van thuis. De school heeft een aantal fietsen die hiervoor gebruikt kunnen worden. Om wangebruik hiervan tegen te gaan, zou de school graag in zijn schoolreglement willen opnemen dat er hiervoor een bijdrage gevraagd wordt (1 euro).

3. ZITTING COMMISSIE

3.1 Datum en uur: 15 januari 2018.

3.2 Kamer

Kamer bevoegd voor het basisonderwijs.

3.3 Commissieleden

De Commissie is in overeenstemming met artikel V. 22 van het decreet van 13 juli 2001 betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek en artikel 1 tot en met artikel 3 van het ministerieel besluit van 28.11.2007 betreffende de samenstelling van de Commissie Zorgvuldig Bestuur als volgt samengesteld:

De heer Bengt Verbeeck, voorzitter;

Hilde Timmermans, Etienne Becuwe en Jean Dujardin, leden.

3.4 Aanwezige betrokkenen, getuigen, deskundigen, raadslieden

- de vraagsteller: [X].

3.5 Stemming

De Commissie heeft na beraadslaging eenparig de volgende conclusies opgesteld inzake bevoegdheid en advies.

4. ADVIES VAN DE COMMISSIE

4.1 Regelgeving

** Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs van 28 oktober 2016.*

Artikel VII.5

De Commissie beslist over de gegrondheid van klachten van belanghebbenden inzake :
1° de internationaalrechtelijke en grondwettelijke beginselen inzake de kosteloosheid van het onderwijs, de beginselen vermeld in artikel 27 van het decreet Basisonderwijs van 25 februari 1997, ... en de bijdrageregeling bedoeld in artikel 27bis en 27ter, § 1, van het decreet Basisonderwijs van 25 februari 1997;

...

Artikel VII.6. De Commissie kan vragen van belanghebbenden behandelen over de aangelegenheden bedoeld in artikel VII.5, eerste lid.

** 25 februari 1997 - Decreet basisonderwijs*

Artikel 27

In de door de gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde basis-, kleuter- of lagere scholen kan geen direct of indirect inschrijvingsgeld worden gevraagd. Evenmin kunnen er bijdragen worden gevraagd voor kosten die gemaakt worden om een eindterm te realiseren of een ontwikkelingsdoel na te streven.

De lijst met materialen die bij gebruik kosteloos ter beschikking dienen gesteld te worden om de eindtermen te realiseren of de ontwikkelingsdoelen na te streven, vormt een bijlage 1 bij dit decreet.

Artikel 27bis

§ 1. Het schoolbestuur kan aan de ouders een bijdrage vragen voor :

1° activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor het realiseren van de eindtermen of het nastreven van de ontwikkelingsdoelen;

2° verplichte materialen die niet begrepen zitten onder artikel 27 en waarvan de ouders het te besteden bedrag niet zelf kunnen bepalen;

3° meerdaagse extra-muros activiteiten.

§ 2. Voor de berekening van het maximumbedrag van de bijdrage, vermeld in § 1, 1° en 2°, wordt vanaf 1 september 2015 uitgegaan van de volgende basisbedragen per schooljaar:

...

§ 3. ...

§ 4. ...

Artikel 27ter

§1. De kosten die niet vervat zitten in artikel 27bis, §1, zijn niet onderworpen aan de maximumfactuur. Deze kosten worden kenbaar gemaakt in de bijdrageregeling. De gevraagde kostprijs moet steeds in verhouding zijn tot de geleverde prestatie.

§2. Na overleg binnen de schoolraad legt het schoolbestuur de lijst vast van bijdragen die aan de ouders kunnen worden gevraagd, zoals bepaald in artikel 27bis en §1 van dit artikel evenals de afwijkingen die op deze bijdrageregeling worden toegekend.

Deze bijdragen kunnen niet in één keer aan de ouders gevraagd worden, maar enkel gespreid over minstens drie keer gedurende het schooljaar.

§3. Vragen in verband met de toepassing van de beginselen vermeld in de artikelen 27, 27bis en 27ter en klachten in verband met inbreuken op deze beginselen kunnen door iedere belanghebbende ingediend worden bij de Commissie Zorgvuldig Bestuur, bedoeld in artikel V.21 van het decreet van 13 juli 2001 betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek.

Artikel 37

§ 1. Een schoolbestuur moet, met uitzondering van de ziekenhuisscholen, voor elk van zijn scholen met toepassing van de regelgeving inzake medezeggenschap een schoolreglement opstellen dat de betrekkingen tussen het schoolbestuur en de ouders en leerlingen regelt.

§ 2. Voor het kleuteronderwijs bevat het schoolreglement ten minste de volgende elementen:

...

2° de bijdrageregeling bedoeld in artikel 27ter, § 2.

.....

§ 3. Voor het lager onderwijs bevat het schoolreglement ten minste de volgende elementen:

...

7° de bijdrageregeling bedoeld in artikel 27ter, § 2;

...

§4. ...

§ 5. Voor materies waarbij ouders een individuele keuze kunnen maken, die door een regelgeving gegarandeerd wordt, kan die individuele keuze niet via het schoolreglement geregeld worden.

** Omzendbrief BaO 2002/3 van 21 februari 2002 betreffende zorgvuldig bestuur in het basisonderwijs.*

** Omzendbrief BaO/2007/05 van 22 juni 2007 betreffende kostenbeheersing in het basisonderwijs.*

4.2 Bevoegdheid

De Commissie is van oordeel dat zij bevoegd is, rekening houdende met de aangehaalde feiten en de geldende regelgeving.

4.3 Advies

4.3.1. Algemeen.

De kosteloosheid van het basisonderwijs zoals dat in internationale verdragen, de grondwet en het decreet basisonderwijs is omschreven, houdt in dat er in het door de gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde lager onderwijs geen direct of indirect inschrijvingsgeld kan worden gevraagd. Evenmin kunnen er bijdragen worden gevraagd voor kosten die gemaakt worden om een eindterm te bereiken of een ontwikkelingsdoel na te streven. Dat houdt niet in dat aan de ouders nooit geldelijke bijdragen kunnen worden gevraagd.

In aanvulling op het noodzakelijke onderwijsprogramma kunnen de scholen, met het oog op het optimaliseren van het onderwijsaanbod, voor leerlingen onderwijsactiviteiten organiseren die niet noodzakelijk zijn voor het bereiken van de eindtermen en het nastreven van de ontwikkelingsdoelen, zowel binnen als buiten de lestijden en al of niet binnen de schoolgebouwen. Sommige van deze activiteiten kunnen zij voor de leerlingen verplichtend stellen. Voor deze bijkomende activiteiten geldt het principe van de kosteloosheid niet. Het decreet basisonderwijs voert op dat punt geen kosteloosheid in, maar beoogt een kostenbeperking te realiseren. Het decreet stelt daarom maximumbedragen vast die de school kan vragen voor een aantal activiteiten die niet noodzakelijk zijn om de eindtermen te bereiken of de ontwikkelingsdoelen na te streven.

Daarnaast kunnen ook bijdragen worden gevraagd voor afzonderlijke dienstverlening (zoals maaltijden, middagtoezicht) die niet verplicht gesteld kan worden. Dergelijke bijdragen moeten in een correcte verhouding staan tot de werkelijke kostprijs van de verleende diensten.

De onderwijsregelgeving bepaalt dat de omvang van de bijdrage ter sprake komt via overleg in de schoolraad en dat er afwijkingen zijn voor minder gegoede ouders. De vergelijking tussen te maken kosten en gevraagde bijdragen dient in eerste instantie te gebeuren in de participatieorganen. Het schoolbestuur dient daarna bij de inschrijving alle ouders via het schoolreglement duidelijk en precies op de hoogte te brengen van de verschillende soorten bijdragen.

4.3.2. Toepassing.

4.3.2.1. De betrokken school wenst in haar schoolreglement het verplichte gebruik van een fietshelm op te nemen, dit zowel op het traject van en naar school (woon-schoolverkeer) als tijdens schooluitstappen met de fiets.

De Commissie is van oordeel dat de school juridisch niet bevoegd is om te reglementeren inzake het woon-schoolverkeer. De inhoud van het schoolreglement kan slechts betrekking hebben op schoolactiviteiten. Ervan uitgaand dat de verplaatsing van en naar school niet gebeurt onder begeleiding van de school, vormt het woon-schoolverkeer een aangelegenheid buiten het schoolleven die onder de verantwoordelijkheid van de ouders valt. Als dusdanig valt de verplaatsing van en naar school dan ook buiten het bereik van het schoolreglement, wat impliceert dat de school in dat verband het gebruik van een fietshelm hoogstens kan stimuleren en aanbevelen, maar geen verplichtingen kan opleggen.

De school is wel bevoegd om, na het voorgeschreven overleg daarover in de schoolraad, in het schoolreglement veiligheidsvoorschriften op te nemen die moeten nageleefd worden tijdens schoolactiviteiten. Het behoort tot de autonomie van het schoolbestuur om in het kader van een veiligheidsbeleid, het gebruik van een fietshelm bij schooluitstappen met de fiets verplicht te stellen. Volledigheidshalve voegt de Commissie daaraan toe dat ook de keuze op zich om bij een aantal uitstappen de verplaatsing per fiets te organiseren, behoort tot de beleidsvrijheid van het schoolbestuur.

4.3.2.2. Voor ouders die niet in een fiets of fietshelm (kunnen) voorzien, zou de school een aanbod organiseren van een aantal fietsen en helmen die tegen een beperkte vergoeding ter beschikking zouden worden gesteld. Voor het gebruik van een helm zou een bijdrage van 5 euro gevraagd worden voor het volledige schooljaar; voor het gebruik van een fiets zou het gaan om 1 euro per uitstap.

De Commissie stelt vast dat ouders in geen geval verplicht worden tegen betaling gebruik te maken van een fiets of fietshelm van de school. Het uitgangspunt van de school is dat de ouders zelf voorzien in een fiets en fietshelm voor schooluitstappen waarbij het verplicht gebruik daarvan wordt opgelegd. Voor de Commissie gaat het dan ook niet om op de scherpe maximumfactuur aan te rekenen verplichte materialen die niet noodzakelijk zijn voor het realiseren van de eindtermen of het nastreven van de ontwikkelingsdoelen en waarvan de ouders niet zelf de kostprijs kunnen bepalen (art. 27bis Decreet Basisonderwijs).

Het aanbod van fietsen en fietshelmen zoals het momenteel voorligt is naar het oordeel van de Commissie te beschouwen als een aanvullende dienstverlening waar ouders vrijblijvend kunnen op ingaan en waarvoor de school een redelijke bijdrage kan vragen. De Commissie herhaalt dat de kost die de school aanrekent in de bijdrageregeling van het schoolreglement moet worden opgenomen en dat hierover voorafgaand overleg moet worden gevoerd in de schoolraad.

Binnen de grenzen aangegeven in punt 4.3.2.1., en onder voorbehoud van de uitwerking van een aantal duidelijke randvoorwaarden (bijv. regeling bij verlies of beschadiging van het materiaal), ziet de Commissie geen principiële bezwaren tegen het voorgelegde project.

4.3.3. De Commissie komt tot volgend advies:

Een vrijblijvend aanbod om tegen een redelijke vergoeding bij schooluitstappen gebruik te maken van fietsen en fietshelmen die eigendom blijven van de school is een toegelaten vorm van dienstverlening.

Brussel, 15 januari 2018

Frederik Stevens
Waarnemend secretaris

Bengt Verbeeck
Voorzitter